

Kongsberg Defterdarlığı Vergi Dairesi eski müdürü Bjørn Hansen'in, sigortayı dolandırmak suçundan hüküm giyerek çarptırıldığı üç buçuk yıllık hapis cezasını tamamladıktan sonra serbest bırakılmasının üzerinden neredeyse on beş yıl geçmişti. O günden sonra Bjørn Hansen izini kaybettirmiş ve olabildiğince sessizliğe gömülmüştü. Ancak şu anda oğlunun onu karşılayacağını ümit ettiği Sørlandsbanen Treni hattında bulunan bir istasyona gitmek üzere Oslo Merkez Garı'nda beklemekteydi.

Bjørn Hansen kendisini bu anlatıda da, anlatının temelini oluşturan ve iradesi dışında başkahramanı olduğu olaylarda da pek arzulanan biriymiş gibi hissetmiyor. Yine de burada işte. Bjørn Hansen geri dönüyor. 1992 yılında yarattığım roman karakterim yeniden ortaya çıkıyor. Kongsberg Defterdarlığı Vergi Dairesi eski müdürü Bjørn Hansen tartışmasız bir şekilde parçası olduğu anlatıya geri dönmüş bulunuyor.

Gerçeğin açığa çıkmasının ve mahkemenin üzerinden on sekiz yıl geçmesine karşın olaylar daha dün olmuş gibi geliyor. Bjørn Hansen'in cezasını tamamladıktan sonra salıverilmesinin üzerinden on beş yıl geçmiş, o da Oslo'nun doğu yakasındaki semtlerden birine yerleşerek izini kaybettirmişti; görünüşte çalışkan, sade bir vatandaştı, o kadar sıradan biri olmuştu ki kendisini önceden tanıyan birilerinin onunla yeniden temas kurması imkânsızdı, ayrıca kendisi de iş ilişkileri ve iş çevresinin ondan beklediği şeyler dışında kimseyle temas halinde değildi. Serbest kaldıktan sonra kısa bir süre Gamlebyen semtinde bir apartman dairesine taşınmıştı, aradan geçen on beş yılda ev esaslı bir bakım ve tamirat gerektirecek duruma gelmişti, ancak o bunu ihmal etmiş, sık sık şu evi onaracak ustalar bulayım da onlar çalışırken ben bir tatile çıkayım diye düşünmesine rağmen bu yolda bir çaba göstermemişti. Kısa bir süre önce, iki yıldır yöneticisi olduğu firmayı tasfiye etmiş ve bu arada altmış yedi yaşını bitirerek emekli olmuştu. Şu an, yani bu anlatının başladığı –ya da devam ettiği de diyebiliriz– sırada, elinde yeni satın

alınmış zarif bir valizle Sørlandsbanen Treni'nin 7 numaralı hatta girmek üzere olduğu Oslo Merkez Garı'nda peronda beklemekte. Emekli eski vergi müdürü ve eski mahkûm Bjørn Hansen az sonra bu trende yerini alacak. Yaklaşık yirmi yıldır görmediği kırk yaşındaki oğlu Peter'i ilk kez ziyaret edecek. Gideceği yer Telemark ilindeki Bø isimli istasyon kasabası. Yıllardır kırk elli kilometre uzağında yaşamasına rağmen daha önce oraya hiç ayak basmamış olmasının nedeni Bø'nün o zamanlar ona göre ters istikamette yer almasıydı, aslında bugün de aynen öyleydi; bunu düşünüp iç geçirdi Bjørn Hansen. Oğlu ailesiyle, eşi ve on bir yaşındaki oğluyla Telemark ilinin Bø ilçesinde yaşıyordu. Bjørn Hansen'in oğlu bu istasyon kasabasındaki optik mağazasını işletiyordu ve on dört gün önce babasından sürpriz bir mektup almıştı, babası bu hafta sonu onları ziyaretine gelmesinin uygun olup olmadığını soruyordu, oğlu mektuba derhal cevap vermiş ve kendisini beklediklerini yazmıştı; bu olay son on sekiz yıl boyunca, yani Bjørn Hansen'in dünyasının çöküp dağılmasının üzerinden geçen süre içinde babayla oğlu arasında gerçekleşen dördüncü temastı.

Bjørn Hansen oğlunun kendisini cezaevinde ziyaret etmesine izin vermemişti. Daha başından itibaren bu konudaki kararı kesin-di. Kim gelirse gelsin cezaevinde ziyaretçi kabul etmemeye karar vermişti Bjørn Hansen ifşa edildiği o an. Yakayı ele verdiği an. Tam banyodan çıkarken. Yardımcısı eve erken gelmişti, üstelik yalnız da değildi, yanında bir yetkili olduğu anlaşılan bir erkek de vardı. Bjørn Hansen'in tekerlekli sandalyesi salonun geniş penceresinin önünde bomboş duruyor, kendisi ise banyodan çıkıyordu. Kendisi, yani malulen emekli kişi. Tekerlekli sandalyeye mahkûm sakat bir adam. Yardımcısı ve yetkili kişi ona değil, boş sandalyeye bakıyorlardı, Bjørn Hansen de tekerlekli sandalyeye bakıyordu. Derken yardımcı ve yetkili kişi aynı anda başlarını çevirip ona doğru baktılar. Orada ayakta duruyordu işte. Bjørn Hansen, hani derler ya, kapı gibi sapasağlam. Banyoyla tekerlekli sandalye arasında bir yerde. İfşa olmuştu. Yakayı ele vermişti. Utanç verici bir durum. Bu asla duyulmamalı. Bunu bilmek istemiyorum. Kimse bilmesin. Ah, nasıl da geri zekâlıydı, ne demeye böyle cüretkâr davranmıştı. Belli ki yardımcı bir şeylerden şüphelenmiş ve ona tuzak kurmuştu, o da düşüvermişti tuzağa. Kendi banyosundan dışarı birkaç adım atmış ve hop diye düşmüştü tuzağa işte. Polis aracı oturduğu

apartmanın dışında park etmiş bekliyordu. Asansöre bindiler. Bjørn Hansen gözaltına alındı.

O andan itibaren Bjørn Hansen olayı bir iş meselesi gibi görmeye başlamıştı. Yardımcısı ve yetkili kişi. Bir kişi, iki kişi. Şimdilik iki kişinin eline düşmüştü. Yetkili kişi kendisine bir şeyler söylediğinde Bjørn Hansen kollarını iki yana açmış, omuzlarını kaldırıp indir-miş ve bence bir mahzuru yok, demişti. Tamam, o zaman gidelim, demişti yetkili olduğunu varsaydığı kişi. Apartman dairesinden ayrılıp koridora çıkmışlardı. Bjørn Hansen o andan başlayarak, Kongsberg Emniyet Müdürlüğü'ne getirilip sorgulanmak üzere bir odaya alınana kadar geçen sürede kendisini peşine düşülmüş bir av hayvanı gibi hissetti. Titriyordu, kimse onu fark etmemeliydi bu koridorda, biri gelirse kendini savunmak zorundaydı, burada, aşırı parlak bir ışıkla aydınlatılmış bu koridorda karşısına çıkacakları kendisine zarar vermesinler diye etkisiz hale getirmek zorundaydı. Yardımcısı ve yetkili olduğunu varsaydığı kişi eşliğinde yürürken asansöre kadar görülmeden gitmeyi başardı, zaten olayın bir parçası olan yanındakiler dışında başka kimseyle karşılaşmadı. Asıl korkusu asansörde görülmektir. Asansör geldi, kimse dışarı çıkmadı, asansörün içi de boştu, bindiler ve aşağı inmeyi beklediler. Bjørn Hansen geçtikleri her katta endişe içindeydi, asansörün durmasından ve komşularından birinin binmesinden korkuyordu. Bu da olmadı ve nihayet giriş katına indiler. Asansör kapısı açıldı, dışarı çıkabileceklerdi. Başka bir deyişle açık havaya; aklından bunu geçirirken birden olup biteni hatırladı, asansör kapısından açık havaya değil, aşırı kötü bir ışıkla aydınlatılmış apartman girişine çıkılıyordu ve bu boş alanda Bjørn Hansen açısından tek bir şey önemliydi: O yanındaki biri kadın biri erkek iki eşlikçisiyle buradan geçip sokağa çıkana, aradaki kısa mesafeyi adımlayarak kendilerini bekleyen polis aracına ulaşana, kimseye görünmeden arka koltuğa oturana, öğle öncesi تنها sokaklardan geçirilerek merkeze götürülene ve şok geçiren, ifşa edilmiş insanları rutin olarak arka merdivenlerden binaya aldıkları avluya gelene dek bu alanın boş olmaya devam etmesi. Derken kendisini bir sorgu memurunun önünde buldu. Muhatap olması kaçınılmaz yeni bir insan. Üçüncü kişi.

Bjørn Hansen gözaltına alındı. Mektup ve ziyaret yasağı uygulanacaktı. İyi. Gayet iyi. Çelik bir kutuyla arasında hiçbir benzerlik olmamasına rağmen Bjørn Hansen hücrelerine daha ilk günden Çelik

Kutu adını verdi. Artık bir çelik kutunun içindeydi, kapı üzerine kilitlenmişti ve o hayatta kalmaya azimliydi. Dr. Schiøtz hakkında da soruşturma açıldı. Doktor her şeyi itiraf etti ve tedavisi mümkün olmayan uyuşturucu bağımlılığını yaptığı şeye sebep olarak gösterdi. Bjørn Hansen'i malul olarak gösterecek belgeleri imzalaması karşılığında ödenecek sigorta tazminatının yarısını alacaktı Dr. Schiøtz. Bjørn Hansen de itiraf etti. İsnat edilen tüm suçları kabulleniyordu. Sigortayı dolandırmak. Sosyal yardımları kötüye kullanmak. Hepsi ni itiraf edecekti, yeter ki bunu niçin yaptığını sormaktan uzak dursunlar. Avukat bu soruyu sormaya çalıştıysa da sonuç alamadı. Bjørn Hansen sigortayı dolandırmak ve sosyal yardımları kötüye kullanmak noktalarına işaret etti, bunlardı gerekçesi. Para, hayata dair açgözlülük ve biraz da tembellik... Onu sorgulayan görevli de sebebe ilişkin soruyu sordu. O da Bjørn Hansen'in öne sürdüğü gerekçeleri kabul etmeye yanaşmıyordu. Sorğu memuru Bjørn Hansen'in kendini kurtarmak için böyle bir sebep gösterdiğini yüzüne karşı söyledi, en azından Bjørn Hansen'in tepkisini gözlemlemek için söyledi bunu. Bjørn Hansen buz gibi güldü (çelik kutusunda uzanıp yatmış, bu sahneyi gözünün önünden geçirirken böyle düşünüyordu). Soruşturma suçun işleniş sebebini ortaya koymadan takılıp kaldı. Okuma ve ziyaret yasağı kaldırıldı. Bjørn Hansen avukatı aracılığıyla veya doğrudan mahkemeye başvurarak buna itiraz etmedi. Bunu yapmak sadece şüphe uyandırır.

Bununla birlikte ziyaretçi kabul etmeyi reddetti. Ziyaretçi yasağı bulunduğu dönemde oğlunun kendisiyle iki kez temas kurmaya çalıştığı söylendi ona; oğlu yasağın kalkmasından sonra bir kez daha denediyse de sonuç alamadı. Sadece avukatının gelmesine izin veriyordu, bu durum kaçınılmaz bir iş ilişkisiydi, aslında Bjørn Hansen avukatsız da yapabilirdi, avukatı o tutmamıştı, resen atanmış bir kamu avukatıydı bu, üstelik adam Kongsbergliydi, bu da çok rahatsız edici bir şeydi, vergi dairesi eski müdürü Bjørn Hansen'le yerel avukat tanışmıyorlar mıydı, hatta birlikte bira içmişlikleri de yok muydu? İşte bu durum savunma avukatıyla yapılan görüşmeyi kaçınılmaz olarak daha da utanç verici bir hale getiriyordu. Oslo'dan bir avukat, hem de pahalı bir avukat talep etmemiş olmasına hayıflanıyordu, pahalı avukata yetecek kadar parası vardı, elindeki parayı Oslo'dan gelecek tanıdık olmayan pahalı bir avukata seve seve harcaıyabilirdi, zaten yakında elinde hiç para da kalmayacak,

mahkeme kararıyla tüm parasına el konacaktı. *Voilà*, işte buyurun, klasik edebiyatta böyle denir ya! Kongsbergli savunma avukatı, Bjørn Hansen'i ziyaret etmek üzere cezaevine gelebilen tek kişiydi. En iyi dostları Diş Hekimi Busk ve eşi Bayan Busk'ü bile kabul etmiyordu. Defalarca rica etmiş, mektup yazmışlarsa da Bjørn Hansen mektupları açmamıştı, cezaevine telefon ettiklerinde kendisini telefona götürmek üzere gelen görevliyi de geri çevirmişti. Sonunda Busk çifti ısrardan vazgeçmiş, Bjørn Hansen'i gözaltında ve sonrasında da kapalı cezaevinde kendi haline bırakmışlardı. Duruşma salonuna gelebilirlerdi, ancak iki iyi dost olarak anlamışlardı ki aralarındaki bağ eski vergi müdürünün ifşa edildiği anda kopmuştu. Yakayı ele verdiği için yani. Çılgınlık, tam bir çılgınlık. Bu nedenle de duruşmaya gelmeyerek ve Bjørn Hansen'in bu saatten sonra bir ölüm sessizliğine gömülme arzusunu kabul etmek suretiyle ona bir çeşit teşekkür etmişlerdi. Size müteşekkirim, diye düşünürdü Bjørn Hansen, Busk çifti aklına düştükçe. İhtiyacım olmadığı zamanlarda üstüme gelmediğiniz için size minnettarım. Oğlu da duruşmalara gelmemişti, Bjørn Hansen buna şaşırılmıştı, zira oğlunun başkalarına karşı bu kadar hassasiyet gösterebileceğini hiç tahmin etmiyordu. Zira oğlu yirmili yaşlarının henüz başındaydı ve sosyal becerilerinin çok gelişmiş olduğu da söylenemezdi. Başka şekillerde babasıyla temasa geçmeye çalışmasına karşın duruşmalara gelmemesi Bjørn Hansen'i daha da şaşırtmıştı. Belki de oğlum babasının hüküm giyeceği bir mahkeme salonuna gelmekten utanmıştır, diye de düşünüyordu. Mutlaka öyleydi, zira kendi deyimiyle çelik kutuya kilitlenmiş olduğu günlerde oğlu babasını görebilmek için adeta yalvarmıştı.

Ne var ki reddedemediği tek bir kişi vardı. Bu adam yasalara dayanarak içeri girebiliyordu. Mahkemenin atadığı psikiyatri uzmanıydı bu kişi. Bjørn Hansen, "Atanmış psikiyatri uzmanı içeri girmek üzere kilitli hücre kapısının önünde beklemektedir" mesajını aldığı anda bir süre düşündü. Adam iriyarı bir gardiyanın marifetiyle kendini zorla içeri aldırılmıştı, Bjørn Hansen olaya bir iş meselesi gibi bakmaya karar verdi ve uzmanı kibarca içeri buyur etti, ancak içinden adama "beş numara" ismini vermişti. Uzman hücreye buyur edildi, içeri girmesi, dilediği soruları sorması ve gözlem yapması için gereken izin Bjørn Hansen tarafından verildi, her ikisi de duruşmada konuyu böyle ifade ettiler. Ne var ki psikiyatrist

Bjørn Hansen'in iç dünyasına giremedi ve onu harekete geçiren sebebe ulaşamadı. Bjørn Hansen avukatı ve savcılığın ortak kararıyla kendisine bir psikiyatrist gönderildiğini düşünüyordu, zira her iki makam da Bjørn Hansen'in o güne dek sergilediği tutumdan pek memnun kalmamıştı. Ancak mahkemenin atadığı psikiyatrist de bir sonuca ulaşamadı. Uzmanın yasal hakkına dayanarak en acımasız ve normal hayatta gayet fütursuzca sayılabilecek sorular yöneltmesine karşın Bjørn Hansen hiç sarsılmadı –evet, sarsılmadı ifadesi burada, bu hücrede daha da bir anlam kazanıyor– ve “beş numara”nın iftira niteliğindeki varsayımlarıyla iddiaları adeta ona değmeden üzerinden akıp gitti ve o kibarca ama çok kesin bir ifadeyle kendisini harekete geçiren sebebin açgözlülük, kısmen de tembellik olduğunda ısrar etti.

Duruşma Bjørn Hansen'in hafızasından uçup gitmişti, ifşa edilmek kadar utanç verici olmasa da yine de kötü bir deneyimdi. Dr. Schiøtz de, Bjørn Hansen de suçlarını memnuniyetle itiraf ettiler ve haklarında verilen hükme bir üst mahkemede itiraz etmediler. Bu iş bitsin artık, diyorlardı sanki. Aradan on beş yıl geçmiş olmasına rağmen şimdi bile hafızasında yer alması gereken o duruşma tamamen kayıp, üzerine kara bir perde çekilmiş gibi ve sona ermiş vaziyette. Şimdi burada kısaca şunu belirtmek gerekiyor: Kongsberg Defterdarlığı Vergi Dairesi eski müdürü, elli iki yaşındaki Bjørn Hansen'in Litvanya'nın Vilnius kentinde bir trafik kazasını takiben yatırıldığı hastanede gördüğü tedavinin ardından hastanın bel bölgesinde kalıcı bir felç geçirmiş olduğunun anlaşıldığını ifade eden sahte bir evrak temin etmek, Norveç'e tekerlekli sandalyede dönmek ve Kongsberg Hastanesi'nde görevli Dr. Schiøtz'e bu sahte tanıyı doğrulamak suretiyle kendine malûlen emekli aylığı bağlatmak ve hayat sigortasından tazminat almak suçları işlediği sabit görülmüştü. Bu nedenle Bjørn Hansen belgelerinde sahtecilik yapmak, sosyal yardımları kötüye kullanmak, sigortayı dolandırmak suçlarından hüküm giymiş ve üç buçuk yıl hapis cezasına çarptırılmıştı. Cezasını çekmek üzere de derhal Oslo'nun kuzeyindeki Ullersmo Cezaevi'ne gönderilmişti.

Ceza süreci hayatında çok büyük bir değişiklik arz etmiyordu; diğer mahkûmlarla birlikteliğin başlı başına bir değişiklik oluşturduğu iddia edilmezse –ki oluşturuyordu aslında– temelde bir şey değişmemişti, şu durum hariç: Bjørn Hansen çalışma ve yemek-

lerdeki birliktelikleri kendince teşvik ve tatmin edici buluyordu, hayatının eğlenceli kısmını oluşturan bu anları aslında pek de geçerli bir sebebi olmasa da dört gözle bekliyordu, zira cezaevinde hayat pek çok sınırlamaya tabi, yalnız ve kasvetliydi. Aşağılayıcıydı da... Ayrıca dışarıdaki hayatın kendisine tanıdığı bir çeşit otoriteyi kullanmaya alışık, ellisini geçmiş bir adam olarak şimdi kendisi üzerinde otorite kuranlara gık demeden baş eğmek zorundaydı. Bununla birlikte hayatının diğer mahkûmlarla birlikte geçirdiği kısmını eğlendirici olarak nitelemek zorundaydı, her ne kadar hepsi bir örnek giyinseler bile futbol oynadıkları o neşeli günlerde cezaevi duvarlarının dışında onları destekleyenlerin var olduğunu biliyordu artık. Pek çok şey hepsinin aynı gemide bulunduğu, bir çeşit cemaat oldukları anlamına geliyordu. Bu, Bjørn Hansen'in kendisiyle aynı sıkıntıları paylaşan insanlardan yüzünü saklamak zorunda kalmaması demektir. Belgelerde sahtecilik yapan, sosyal yardımları kötüye kullanan, sigortayı dolandıran biri olarak arazide yatay (ve hatta dikey) pozisyon almasına gerek yoktu. Bu da gerçek koşullara, yani eski hayatına bir daha asla geri dönemeyecek olmaya nasıl tahammül edeceği konusunda çok şey ifade ediyordu. Aradaki bağlantıyı tamamen koparmıştı. Bitmişti, bu boşa harcanan sonsuz dakikalar, saatler, günler ve geceler dizisi nihayet sona erdikten sonra da bitmiş olacaktı. Bjørn Hansen için her şey bundan ibaretti. Yaşamdaki belirleyici koşullar. Bu koşullar hücrelerine verdiği isimle Çelik Kutu'nun ya da Çelik Küp'ün içindeydi. Çünkü her şeyden önce fiziksel olarak Çelik Küp'ün içindeydi. Yalnız. Tek başına. İfşa olduktan sonra. Nihai çöküntü ve karar. Asla iyileşemeyecek yara. İfşa edilmiş olmak. Her şeyin bitmesi. Ancak üç yıl hapis cezasına çarptırılmış (fiili ceza süresi iki yıl sekiz ay) ve ifşa edilme hali bilincinde sürekli zonklasa da geri alınamazlığın, iyileştirilemezliğin tamamen farkında olan ellisini geçmiş bir adam olarak yine de ruhunun selamete ermesi konusunda çok kafa yormaktaydı. Çelik Küp'ün içine kilitlenmiş olan Bjørn Hansen ruhunun selamete ermesi konusunda çok endişeliydi. Henüz ölmemişti.

Ayrıca ölüme özlem de duymuyordu. Her ne kadar cezasını tamamlamış da olsa kalan günlerini, geride bırakamayacağı –hem bırakmak da istemediği– büyük fiyaskosunun, yaşadığı hayat-olmayan-hayatın oluşturduğu o şeffaf perdenin ardında, gölgeler vadiğinde sürdüreceğinden emindi. Büyük projesi, yani varoluşun

boş ve kasvetli uğultusuna ya da müzmin kayıtsızlığına karşı ve hiç durmadan cevap aramaktan kendini alamayan, hatta olmayan bir cevabın peşinde koşan birine Bjørn Hansen'in verebildiği tek cevap olan projesi... Sonunda cesaretini toplayıp bu işi yerine getirmiş ya da başka bir deyişle geri alınmaz ve telafisi imkânsız *cevabını* vermişti. Dört elle bu işe sarılmış, bir planı hayata geçirmişti. Ve işte: Ansızın Bjørn Hansen bir tekerlekli sandalyede oturuyordu. Ne var ki ifşa edilmiş olmaya hiç tahammül edememişti. Ullersmo Cezaevi'ndeki Çelik Küp'ün içine tıklanmış olduğu o uykusuz gecelerde bundan başka bir şey düşünemiyordu. İfşa olmak her şeyi mahvetmişti.

Nasıl olmuş da böyle davranabilmişti? Sosyal hayatta bir sakatken, Litvanya'da geçirdiği trajik trafik kazası sonucu tekerlekli sandalyeye mahkûm olmuş mutsuz bir adamken, yalnız kaldığı ve kendisi olduğu zamanlarda normalmiş gibi yaşamak, Banyo ile Tekerlekli Sandalye arasında keyifle ıslık çalarak gezinmek... Nasıl olmuş da böyle bir cahil cesareti gösterebilmişti, hem de neredeyse her gün? Bir sakat olarak geçirdiği tekdüze hayatında biraz değişiklik olsun diye mi böyle yapmıştı? Yalanının ortaya çıkması riskinin verdiği heyecan için mi? Bunu hayalinde bir oyun gibi canlandırmak için mi? Muhtemeldir, evet muhtemeldir, ama aslında neyi hayal etmişti? Bu projeyi ifşa edilme olasılığına karşı her an tetikte olmaksızın sonuna kadar götürebilmeyi mi? Yıllarca "mış gibi" yaparak ve afişe olmadan yaşayabilmeyi mi? Hiçbir şey cereyan etmeden geçecek bir sürü sıradan günün onu beklediğini işin başında hayal edememiş miydi? Belli ki etmemişti. Önceden hayal ettiği tek şey günlük hayatta çevresini nasıl kandıracağıydı ve bunu düşünmek onu müthiş keyiflendirmişti, adeta karşı koyamadığı cazip bir şeydi bunu düşünmek. Kongsberg'de bir apartman dairesinde tekerlekli sandalyede yaşayan, trafik kazası geçirmiş bir kötürüm olarak yaşadığı o dönemde de (maalesef çok kısa süren bir dönem) karşı konulamayan bir cazibe olarak devam etti. Evet, Oslo'nun kuzeyindeki Ullersmo Cezaevi'ndeki Çelik Küp'e kapatılmış elli yaşını geçkin bir adam olarak yaşadığı günlerde bile hâlâ cazibesini koruyordu. Öte yandan elinde kalan tek şey bu neşeydi zaten. Eskisi kadar canlı olmasa da hâlâ devam ediyordu. Zira hayatının geri kalan kısmını düşünmeye bile katlanamıyordu.

Başa çıkmak zorunda olduğu, kaçamayacağı pek çok katı gerçeğe ilaveten Bjørn Hansen'in bilincinde bazı sanrılar da dönüp

durmaktaydı. Örneğin dört gözle beklediği, gerçekten arzu ettiği şeyin, asıl ve gizli projesinin, kendisini açıkça görülüp ifşa edileceği ve geri dönüşü olmayan utanç verici bir duruma sokmak olduğu sanısına kapılmıştı. Öyle ki Bjørn Hansen'in hayatının büyük projesi olduğunu iddia ettiği şey, asıl arzusunu, yani ifşa edilmeyi hayata geçirebilmek yolunda zorunlu bir araçtı. Bir görgü tanığı tarafından kimsenin oturmadığı boş bir tekerlekli sandalye olarak görülen tekerlekli sandalye Bjørn Hansen'in projesinin sadece bir halkasıydı. Bir değil iki görgü tanığı vardı tekerlekli sandalyeyi gören. Banyo kapısının açılıp içeriden bir adamın çıktığını, adamın salona doğru birkaç adım attıktan sonra birden donakaldığını görmüşlerdi. Bu kişi tekerlekli iskemleye mahkûm bir adamdı ve iki görgü tanığı tarafından fark edildiği an Bjørn Hansen'in büyük ve gizli planı nihayet gerçekleşmiş oluyordu. Belgelerde sahtecilik yapmak, sosyal yardımları kötüye kullanmak ve sigortayı dolandırmaktan hüküm giyen Bjørn Hansen'in zihninde, cezasını çektiği iki yıl sekiz ay boyunca her gece bunun gibi sanıklar dolaşıp durmuştu. Geceleri üzerine kafa yorduğu düşünceler. Ruhunu kaybetmiş olduğuna dair düşünceler. Kim olduğunu artık bilemiyor olduğuna dair düşünceler. Demek istediği gerçekten demek istediği midir, hissettiği gerçek hisleri midir, düşündüğü gerçek düşüncesi midir, bunlardan emin olamamak. Elde etmeyi her şeyden çok arzu ettiği şeyin, zannettiği şey değil de başarmak için kendinden bile saklayarak böyle gizli bir şekilde planlamak zorunda kaldığı şey olması. Bunun böyle olduğuna dair duyduğu şüphe öylesine korkunçtu ki Bjørn Hansen kendi akıl sağlığının tahammül sınırını aşacağından ciddi bir şekilde endişe etmeye başlamıştı. Ve bütün bu derin düşünceler –ister gerçeklerden kaynaklansın ister hayal ürünü kuruntular olsun, isterse hayatın bizzat kendisi üzerinden veya ayırımına bile varılamayan bazı şeyler aracılığıyla nasıl da akıp gitmekte olduğunun ansızın rahatsız edici bir şekilde farkına varmak olsun– son tahlilde herhangi isimli bir kişiye, bir dosta, olayları apaçık görebilen bir insana yönelmiş bir imdat çılgılığı olarak algılanabilirdi. Zira o, yani Bjørn Hansen, öylesine çaresiz ve ne yapacağını bilmez bir haldeydi ki gerçeği açıkça görebilmek ve kendine dışarıdan bakabilmek dünyanın en kolay işi olsa da bunu başaramıyordu. Kendine dışarıdan bakamadığından göremediği şey suydü: Gece vakti bir hücrede çaresizliğe terk edilmiş bir mahkûm.

Ne var ki kendini bir nesne olarak, kendisi olmasa da kendisi olan, bu rezil hücrede nesnel bir şekilde başkası gibi gözlemlenen, bununla birlikte kendi bedeninde vücut bulmuş ve kendi zamanının amansız akışının içinde yaşayan biri gibi görmeyi beceremiyordu.

An itibariyle bir mahkûmdu o. Bir mahkûm olarak mesele hayatta kalabilmek ve daha sonraki yaşamına hazırlanmaktan ibaretti. Bjørn Hansen Ullersmo Cezaevi'ne geldikten sonra da kendini toplumdun soyutlamayı sürdürdü. Cezaevine ziyaretçi kabul etmedi. Özel telefonlara çıkmadı. Mektuplarını iade etti. Resmi mektuplaşmalar bunun dışındaydı. Bunlar çarptırıldığı maddi tazminatları tahsil etmek üzere resmi makamlardan ve sigortadan gelen taleplerdi. Bu nedenle avukatıyla ilişkisini sürdürmek zorundaydı, Kongsberg'deki dairesinin satış işlemleri de buna dahildi. Ev satıldıktan sonra hiçbir malı mülkü kalmamıştı, zira avukatına evdeki eşyaları da satma yetkisi vermişti. Bir süre eşyalarını oğluna bırakıp bırakmama konusunu düşündü, avukatı aracılığıyla oğluna baba evine gelip istediği eşyaları toplayıp gitme imkânı verebilirdi, ancak biraz düşündükten sonra oğlunu babasının mobilyalarını isteyip istemediği konusunda bir karar vermek zorunda bırakmak istemediğini anladı, bu şekilde belki de oğlunu mahkûm babasıyla yakın ilişki kurmaya, hiç istemese de avukatın karşısında durumu kurtarmak için evet demeye mecbur etmiş olacaktı. Bu yüzden de Bjørn Hansen nereye gittiklerini bilmeden ve bunu hiç önemsemeden bütün eşyalarını sattı, dağıttı. Ullersmo Cezaevi'nde kapalı kaldığı üç yıla yakın süre içinde iki kez ziyaretçisi gelmişti, hem de tamamen sürpriz bir şekilde. İlk ziyaretçisi Diş Hekimi Busk ve Bayan Berit'ti. Mahkûmiyetinin birinci yılı bittiğinde Busk çifti onu ziyaret etmeyi denemişlerdi. Arabalarıyla Norveç turuna çıkmışlar, yolları Ullersmo yakınından geçtiği için de cezaevine uğramışlardı. Kapıdaki nöbetçi onları içeri almış (içeri girmelerine neden izin verilmişti bilemiyor, belki de gelmezden önce Bjørn Hansen'in bilgisi dışında cezaevi yönetimine başvurmuşlardı) ve Bay ve Bayan Busk isimli iki ziyaretçisi olduğu kendisine bildirilmişti. Ne var ki Bjørn Hansen onları kabul etmediğinden eli boş geri dönmek zorunda kalmışlardı. Cezasının bitmesine altı ay kala yeni bir sürpriz ziyaret teşebbüsü olmuştu. Ziyaretçisi 1970'lerin başında evlendiği ve oğlu Peter'in annesi olan eski karısıydı. Bjørn Hansen onunla da görüşmeyi reddetmişti. Kadın daha sonra telefonla ulaşmaya